

Somatické dôsledky a komplikácie látkových závislostí

Užívatelia i.v. drog

- Zápaly, tkanivové nekrózy a jazvy v miestach vpichov
- Žilové **trombózy**, nepriechodné cievy
- Pľúcne **embólie**, **endokarditídy**
- Riziko prenosu infekcie: **HIV**, **hepatitída B, C**

Psychostimulanciá

Amfetamíny:

- Hypertenzia (hypertenzné urgencie)
- Tachyarytmie
- Riziko ischemických príhod (NCMP, IM)
- kardiomyopatie

Kokaín:

- opakovaná ischemizácia nosovej sliznice – tkanivová nekróza (mäkké tkanivá až perforácia nosovej prepážky)

Prchavé rozpúšťadlá a kanabinoidy

Prchavé rozpúšťadlá

- Nefrotoxické, hepatotoxické, kardiotoxické
- Poškodenie dýchacích ciest, pľúc
- „**dementogény**“
- Liposolubilné látky s rýchlym prechodom cez HEB
- Rýchly toxický úhyn neurónov, mozgová atrofia
- **Sekundárna demencia** (kognitívny profil najmä frontálneho typu)

Kanabinoidy

- Poruchy **imunitného systému**
- Zápaly HDC aj DDC
- Zvýšené riziko **ca bronchov, pľúc**

Tabak

Nezávislý RF kardiovaskulárnej morbidity a mortality

- ICHS, arytmie, IM, hypertenzia, NCMP

Nádorové ochorenia:

- Ca DÚ, hrtan, pažerák, obličky, močový mechúr
- najčastejší RF **ca bronchov a pľúc**
- **Zápaly HDC**, ale hlavne DDC, CHOPCH, emfyzém, **pľúcna fibróza**

Alkohol

Toxický najmä pre 2 druhy buniek:

- Vysoko **špecializované dlhové bunky** parenchymatóznych orgánov (mozog, pečeň, pankreas)
- Vysoko **špecializované krátkové bunky**, ktoré sa mnohokrát obnovujú (koža, sliznice)

Fetálny alkoholový sy (FAS):

- teratogénny účinok alkoholu – nízka pôrodná hmotnosť, anomálie tváre a hlavy (mikrocefalia, mikrooftalmia), postihnutie orgánov (mozog, mozoček, srdce, obličky), mentálna retardácia

Somatické ochorenia u alkoholikov

Tráviaci systém:

- **zápaly** DÚ, hltana, pažeráka, žalúdovej a črevnej sliznice, pankreasu, pečene
- **Vredová choroba** žalúdka a duodena
- **ca** DÚ (jazyk), hltana, pažeráka, žalúdka, pankreasu, pečene, kolorektálne
- Hepatopatia – steatóza → fibróza → **cirhóza**
- **Malabsorpčný sy** – postihnutie sekrécie tráviacich enzýmov + vstrebávania živín

Somatické ochorenia u alkoholikov

Respiračný systém:

- Zápaly sliznice, atrofia cílíí + pokles imunity – zápaly DDC, častejšie infekcie (TBC), ca hrtana, pľúc

Kardiovaskulárny systém:

- Hypertenzia, kardiomyopatie (hypertrofická), arytmie, akcelerácia AS – ICHS

Endokrinný systém:

- adrenokortikálna insuficiencia, hypotyreóza, hypogonadizmus

Koža:

- atrofia, poruchy prekrvenia, zvýšená zraniteľnosť (poranenia, infekcie), atrofia vlasových korenkov, poškodenie nechtov

Krvotvorba:

- anémia (malnutrícia – nedostatok Fe, KL + straty pri hypokoagulácii), často makrocytová (B12)

Somatické ochorenia u alkoholikov

Nervový systém:

CNS:

- encefalopatia, atrofia mozgu a mozočka
Wernickeho encefalopatia (deficit B1)

PNS:

- Polyneuropatia – zadnopovrazcová ataxia (propriocepcia) + svalová atrofia – postupná imobilizácia

Emergentné situácie pri závislostiach

Delírium tremens

- Terminálne štádium závislosti
- Obvykle už organické zmeny mozgu + závažnejšie metabolické postihnutie
- Často v úvode grand mal

Psychotický stav - všetky **abstinénčné príznaky, zvýraznené najmä vegetatívne PLUS**

- Kvalitatívna porucha vedomia – **delírium** (dezorientácia)
- Právě halucinácie (**mikrozoopsie**)
- Okrem zmäteného, **inkoherebného** myslenia („slovný šalát“) aj **bludy** (paranooidné, perzekučné)
- Misinterpretácie (zámena osôb, **Capgrasov fenomén**)
- Výrazná afektívna labilita, anxiózná nálada
- **Psychomotorický nepokoj**
- Delír zamestnanosti
- **Spánková inverzia** (zhoršovanie príznakov v noci)

- **Ukončenie** – kritické, lytické
- **Mortalita** cca 1-2% (...), tachyarytmie

Liečba delíria tremens

Všeobecná

- Bilancia **tekutín, energie, minerálov** (podporná liečba)
CAVE! hypokaliémia
- Redukcia nadmerných stimulov (hluk, ostré svetlo)
- Prevencia senzorickej deprivácie (ticho, tma)
- Kognitívny tréning (reorientácia)
- Fyzické obmedzenie (prevencia traumy, vyčerpania)

Špeciálna

- Alkoholová abstinencia
- **Benzodiazepíny - diazepam** (esenciálne pri delíriu tremens, i.m., potom p.o., qs, priemerne na úvod 4-5 x 20 mg/24 h)
- Antipsychotiká - **tiaprid** (terapia delíria + psychotickej symptomatiky)
- **Magnézium** (zniženie záchvatovej pohotovosti, stabilizačný účinok na KVS)
- **Suplementácia B1** (prevencia vzniku neuropsychiatrických sy)

Intoxikácia alkoholom

- **Ťažká simplexná ebrieta** s kvantitatívnou poruchou vedomia – hydratácia i.v., ev. forsírovaná diuréza, podporná liečba, substitúcia minerálov, monitoring VF,...
- **Komplikovaná ebrieta so závažnými poruchami správania** (nepokoj, sui riziko, agresivita) – nepodávať sedatívne látky (BZD), ak nutnosť pacifikácie, haloperidol i.m.

Intoxikácia opiátmi a opioidmi

- Porucha vigily vedomia
- Bez alkoholového zápachu
- Plytké, spomalené dýchanie (<10 dychov za min)
- Bradykardia (<40 tepov za min)
- Miotické zrenice
- Teplejšia, zružovená pokožka

- Antagonista opioidných receptorov **naloxon i.v.**
- **CAVE!** Polčas eliminácie cca 1 hod vs cirkulujúci opioid – podávanie opakovane + observácia 24 hod

Intoxikácia benzodiazepínmi

- Porucha vigily vedomia
- Bez alkoholového pachu
- Plytké, spomalené dýchanie
- Skôr mydriatické zrenice

- Antidotum: **flumazenil i.v.**
- **CAVE!** polčas eliminácie cca 1 hod vs BZD – podávanie opakovane, observácia 24 hodín

